

Матрица на динамичните цели на ДАК – 2 DAGG-2

Континуум на Нива на уменията*

Използвайте това ръководство, за да получите представа за текущите и потенциалните целеви умения и силни страни. Маркирайте твърденията, които най-добре описват наблюдаваното комуникационно поведение на даден човек. Може да не отбелязвате всички кутийки във всяка област на умения. Също така, може да отбелязвате кутийки в повече от едно Ниво на уменията.

Ниво на уменията 1: Възникващо	
Разбиране	Липсващо или ограничено разбиране на това, че символите (напр. изображения, думи) обозначават идеи.
	Изображенията могат да помагат или не за повишаване на разбирането и изразяването.
	Трудно е да се определи доколко разбира вербално.
Изразяване	Може да комуникира най-успешно чрез лицеви изражения, езика на тялото, жестовете и/или поведение (социално подходящо или предизвикателно).
	Може да показва приемане (напр. усмивка) или отхвърляне (напр., обръщане настрана), но не отговаря надеждно на други да/не въпроси.
	Може да показва желание или да опитва да общува при познати и мотивиращи дейности.
	Има нужда от помощ от комуникационния партньор, за да общува успешно (напр., ограничаване на избора, интерпретиране на жестове /език на тялото/поведение).
	Сензорното поведение е много важно за успокояване (напр. люлеене, лапане на предмети) и за определяне на харесване и нехаресване.
Социално взаимодействие	Реагира на познати хора или на мотивиращи дейности.
	Участва в познати и мотивиращи повтарящи се дейности (напр. 'дай пет' или протягане на ръцете, за да получи прегръдка)
	Може да реагира на близко физическо взаимодействие чрез поглед, усмивка или посягане.
Грамотност	Не се интересува от четене или занимания с книги.
Други	Използването на средства за ДАК е непоследователно.
	Има полза от помощта на комуникационния партньор при развиване на уменията.

Ниво на уменията 2: Възникващо преходно	
Разбиране	Отговаря на обикновени жестове (напр., ела тук, отиди, поздрави).
	Показва разбиране на използването на обекти от ежедневието.
	Изглежда, че изображенията помагат за увеличаване на разбирането и изразяването.
	Започва да следва прости указания при познати или повтарящи се дейности
Изразяване	Разбира символите (напр. обекти, изображения) за основни, ежедневни или конкретни обекти.
	Започва да използва ясни и прости символи (вкл. предмети, снимки и картинни символи) при мотивиращи ситуации или любими дейности
	Ако използва картинни символи, използва само по едно изображение, за да предаде съобщението.
	Може да използва целенасочено жестове, език на тялото, изражение на лицето или поведение, за да общува (напр. посочване, показване, даване); но надеждността варира от ден на ден или от дейност до дейност.
Социално взаимодействие	Показва ясно предпочитание към определени предмети, дейности и хора.
	Започва да показва интерес към социално взаимодействие в определени ситуации.
	Не може да използва символи за социално общуване.
Грамотност	Може да демонстрира начален интерес към споделено четене и/или започва да се занимава по-самостоятелно с книги.
	Може да разпознава собственото си име и няколко често срещани думи.
Други	Използването на средства за ДАК е непоследователно.
	Има полза от помощта на комуникационния партньор при развиване на уменията.

* Адаптирано по Patricia Dowden, Ph.D., CCC-SLP, University of Washington, Communicative Independence Model.

Ниво на уменията 3: Контекстно-зависимо	
Разбиране	Разбира снимки или картинни символи за предмети, често срещани действия (напр. тичам, рисувам, ям), хора или ситуации.
	Започва да разбира по-сложни картинни символи (напр. мисля, голям, горещо, няколко).
	Следва прости указания в познати и непознати дейности.
	Разбира и проследява разговори на ежедневни теми.
Изразяване	Използва комбинация от комуникационни средства за изразяване (напр. жестове/посочване, символи, говор/вокализация, устройство за ДАК).
	Спонтанно използва символи и обекти, за да изрази основни нужди и да изразява различни желания.
	Започва да използва символи (с помощ) за коментар и/или за задаване на въпроси.
	Общува най-добре за повтарящи се дейности, познати теми и с познати комуникационни партньори.
	Започва да комбинира 2 или повече символа за по-дълги съобщения (напр. използва начални фрази като "Аз искам ____", "Аз харесвам ____").
Социално взаимодействие	Започва разговори и социално взаимодействие с познати комуникационни партньори.
	Възползва се от помощ за допълнително включване в разговора.
	Отговаря подходящо на стандартни въпроси с познати комуникационни партньори.
Грамотност	Грамотността нараства и включва: разпознаване на букви, свързване на някои букви със съответните звукове, разпознаване на границите на думите, разпознава малък брой високочестотни цели думи, чете и пише името си, започва да пише думи (макар и с грешки).
Други	Може да продължава да има полза от помощта на комуникационния си партньор, за да общува, особено когато темата, събеседникът или обстановката са непознати.
	Може да използва прости стратегии (напр. повторение) за коригиране на комуникацията, ако не е разбран/а (в някои случаи с помощта на комуникационния партньор).

Ниво на уменията 4: Преходно независимо	
Разбиране	Разбира разговори на нивото на връстниците си.
	Следва прости и сложни указания, дадени устно.
Изразяване	Общува по широк кръг от теми с познати и непознати комуникационни партньори.
	Систематично комбинира 2 или повече символа за по-дълги, по-сложни и/или разнообразни съобщения за различни комуникационни функции (коментари, въпроси, споделяне на информация).
	Използва разнообразен речник или комуникационни средства чрез устройството си за комуникация.
Социално взаимодействие	Използва социално приети коментари/въпроси за започване на разговор с познати комуникационни партньори.
	Отговаря подходящо на стандартни въпроси с различни комуникационни партньори.
Грамотност	Грамотността нараства и включва: повишено разпознаване на съответствие буква-звук, разпознаване на още цели думи, пише правилно прости думи; използва подходящи окончания на думите (напр. 'и' за мн. ч., минало време) и стабилно разбиране на връзката между произнесени и написани думи.
	Може да започва да използва предсказване на думи с подкрепа на символи.
	Чете печатен текст малко под нивото, очаквано за възрастта.
Други	Силно "ментален" на това къде са нещата са в собственото устройство за ДАК, включително и символите за навигация.
	Може да използва разнообразие от стратегии за коригиране на комуникацията, ако не е разбран/а (в някои случаи с помощта на комуникационния партньор).
	Програмира съдържание в устройството за комуникация когато нещо трябва или липсва, при нужда – с помощ (напр. добавя любими храни в списъка с думи в категорията 'храна').

Ниво на уменията 5: Независимо	
Разбиране	Разбира комуникация и указания на нивото на връстниците си.
Изразяване	Комбинира отделни думи, писане и фрази, за да общува на разнообразни теми на нивото на връстниците си
	Може да обясни подробно мнението си в разговора.
Социално взаимодействие	Уменията за социално взаимодействие, обстановка и дейности са подобни на тези на връстниците.
Грамотност	Грамотността е на нивото на тази на връстниците.
Други	Може да използва разнообразие от стратегии за коригиране на комуникацията, ако не е разбран/а.
	Може да използва възможностите на устройството за ускоряване на комуникацията (напр. предсказване на думи), въпреки че може да реши да не ги прилага.
	Може да програмира желаното съдържание в устройството (напр. лични истории).

Допълнителни наблюдения за характеристиките на комуникацията по отношение на всяко област на умения, напр. силни страни, предизвикателства, други методи на комуникация и т.н.
Разбиране
Изразяване
Социално взаимодействие
Грамотност
Други (напр. обстановка, предпочитани партньори за комуникация, мотивиращи дейности и теми, поведения и други)

Нива на уменията: обобщение

Отбележете в таблицата отдолу индивидуалното Ниво на умения за всяко от областите умения, за да придобиете представа за цялостната картина.

УМЕНИЯ	НИВО НА УМЕНИЯТА					Забележки
	Възникващо	Възникващо-преходно	Контекстно-зависимо	Преходно-независимо	Независимо	
Разбиране						
Изразяване						
Социално взаимодействие						
Грамотност						
Други						